

det samme som, hvor der er Tale om Narsløn. Der er jo ikke Spørgsmaal om saaledes at skjære bort af Narslønninger, fordi man maatte noget længere end ellers har været borte fra et Embede. Der bliver maatte Spørgsmaal om paa en eller anden Maade at straffe dem for en saadan Udelivelse, men ikke om Afdrag i Lønningen. Jeg veed ikke, hvorvidt man vil synes om denne Tilspøining til dette Lovforslag. Jeg har hørt sige i Almindelighed: Lad det blive Vælgernes Sag, lad dem forkaste den Mand, der ikke passer sine Ting paa en tilfredsstillende Maade (Hør!). Jeg hører nok, at det tiltaler En og Anden, men jeg vil sige, at saa skulde vi, ialtsald ved vor Forretningssgang her, give Vælgerne Leilighed til at faae Oplysning om, hvem der passer sin Gjerning, og hvem ikke. Men det gjøre vi ikke; det er en ren Tilfældighed, at det bliver konstateret, hvem der er fraværende, og hvem ikke. Det er ikke blot Vælgerne Sag, men ogsaa vor egen, om Rigsdagsmændene møde eller ikke; thi en Sag kan ved Manges Fraværelse faae en forskjellig Afgjørelse paa dens forskjellige Trin. Jeg siger altsaa, at der kan tale Noget baade for og imod; men hvis de Herrer sige: Nei, ingen Høje, lad os ikke miste vore Diæter, siger jeg: Jeg beder dog de Herrer i denne Forbindelse betænke, om de ikke ville give Forretningsordenen en saadan Tilspøining, et saadant Apparat, at de sætte Vælgerne istand til at blive oplyste om, hvorledes vi ved vor personlige Nærværelse her passer den Gjerning, hvortil de have sat os. Jeg tilføjer kun, at en saadan Vending i Loven vilde yderligere vise dette Systems Overensstemmelse og Forligelighed med Grundlovens Bestemmelse. Jeg skal ikke nævne, at der ofte indtræder det Tilfælde, at En f. Ex. neblægger sit Mandat; saa er han færdig, saa er hans daglige Vederlag færdig. Det kan ogsaa hændes, at en Rigsdagsmand dør i sin Mandatstid, saa er hans Vederlag ogsaa færdigt, kort sagt, der er flere Tilfælde, hvor Forskjellen mellem dette System og det andet System med Narslønninger træder frem. Det vil altsaa være det Spørgsmaal, jeg gjærne og med stor Interesse vilde høre de uenige Sagkyndige om, og som jeg kun har udtalt mig nærmere om fra en Løgmænds Standpunkt. Hvad iøvrigt Forslaget angaar, da interesserer det mig, at et Forslag om høiere Diæter — thi det er jo Indholdet deraf — eller høiere „Vederlag“, som Grundloven siger, høiere „Gødtgjørelse“, som Valgloven siger, er fremst af Regjeringen, tiltraadt af Landssthinget og anbefalet af Spire her i Thinget til Vedtagelse, og at to ærede Medlemmer fra venstre Side, som man pleier at kalde det, have udtalt sig derimod. Nu har jeg i mange Aar hørt, at Spørgsmaalet om Gødtgjørelse eller Iflegødtgjørelse var et demokratisk Spørgsmaal af første Rang.

Iflegødtgjørelse var aristokratisk, den værste Censur, Gødtgjørelse var demokratisk. Dette ubeløst fra den almindelige Valgret kunde give en Rigsdag som f. Ex. i Preussen, hvor den eneste Bonde er Hans Hansens Kriger. Jeg har ikke følt mig overbevist om, at denne Betragtning ikke er rigtig; jeg troer tuertimod, at den gængse Betragtning fuldstændig er rigtig, men jeg vil dog sige til, at en efter de borgerlige Forhold i vedkommende Land rimelig Gødtgjørelse er i samme Forstand demokratisk, gaar ogsaa i Retning af Demokrati, thi Gødtgjørelse i og for sig som Princip er ikke tilstræffelig; en Gødtgjørelse af en Ubetydelighed maa afholde Enhver, der ikke kan afse de Penge, det vilde koste ham, fra at deltage i den lovgivende Forsamling. Gødtgjørelsen skal sættes saaledes, at de, der som Borgere flest i dette Land leve af deres Erhverv og kunne komme ud af det, naar de passe deres Gjerning, men ellers Intet have tilovers, kunne faae en tarvelig Erstatning, et Vederlag, hvad man nu vil kalde det, en Gødtgjørelse for de direkte Udgifter og de indirekte Tab, som de uden at kunne bære dem paa Grund af Uformuenhed maa lide ved at tage Sæde i den lovgivende Forsamling. Den Forskjel er der mellem Diæter og Gødtgjørelser: Diæter anser jeg for at være saadanne, som ere fastsatte for lønede Embedsmænd. De faae deres Reiseogødtgjørelse og deres Diæter eller som vi i nyere Love have kaldt det, Dagpenge, og det skulde gjerne være saa, at det kunde erstattes den positive Udgift, de Paagjældende have ved Ophold paa et Sted, hvor de, borte fra deres sædvanlige Embedssted, udrette et eller andet Grinde. Efter den Regel have Premierlieutenanter f. Ex. 6 Kroner om Dagen — foruden at de beholde deres Løn og faa Reiseogødtgjørelse, — naar de opholde sig i et bestemt Grinde udenfor Embedsstedet. Kapitainer have 8 Kroner, og derved stopper det, (Møjsigelse); ja i gamle Dage havde Admiraler og Generaler 10 Kroner om Dagen, men i 1867-68 stoppede vi ved de 8 Kroner. Det er kun Diæter, det er lagt an paa — jeg taler ikke om selve Indholdet — at give Manden Erstatning for det Pengetab, han lider ved saadanne Reiser; hans Lid, hans Rundskaber og deslige faar han betalt gennem sin Embedslønning. Men naar nu Grundloven ikke bruger Ordet „Diæter“ eller „Dagpenge“, men den ene Lov siger „Vederlag“ og den anden, Valgloven, „Gødtgjørelse“, tillader jeg mig at forklare det saaledes, — ikke at det er noget Levebrød — thi Loven er jo anlagt paa og har som sin naturlige Forudsætning, at vi kalde Borgere, bundne til Samsundet ved en Virksomhed, en hvilken som helst Virksomhed, og saadanne anser jeg for særlig egnede til at tage Sæde i den lovgivende Forsamling — men at det er bestemt